

Zakaj se Hieronim ni izpovedal?

Še preden je ognjevit Afričan Avguštin srečal Abrahama, je kot mlad škof napisal *Izpovedi*, v katerih je razkril svojo preteklost in globine svoje duše. Nihče pred njim ni storil česa podobnega na tako veličasten način, tudi za njim so se nekateri trudili, o njihovem uspehu pa smemo dvomiti.

Še preden je nič manj ognjevit Iliričan Hieronim došel v ista leta, se je že ustalil v Aziji (točneje v Betlehemu) in se lotil nič manj veličastnega projekta: prestavljanja Biblije v svojo materinščino iz njenih materinščin.

Oba sta s tem močno zaznamovala evropsko celino, iz Afrike prihaja odkritje človeka, iz Azije posredovanje razodetja Božje besede človeku. Brez njiju ne bi bili tukaj, kjer smo. Ko bi bila slavna in izvrstna Hieronimova Vulgata že na voljo mlademu Avguštinu, verjetno sploh ne bi skrenil tako daleč s poti vere, v kateri ga je vzgajala mama Monika; na voljo je pač imel samo neka nemogoča domača skropucala in se zaradi njih odvrnil od Božje besede. In zato imamo v *Izpovedih* pred seboj njegov veličasten potopis od zmote k resnici.

Zakaj nimamo še Hieronimovih *Izpovedi*? Kaj vse bi nam lahko povedal šele ta vztrajni popotnik po vseh treh tedanjih celinah! Pa ne vemo niti točne lokacije njegovih rojstnih Stridon, ker je le na hitro omenil, da so na meji med Dalmacijo in Ilirikom. Zdaj pa iščimo vzdolž te meje, kje je skrit ta oppidum! Ni povedal niti tega, zakaj, kje in kako ga je krščanstvo tako pritegnilo, da se je odločil Bogu posvetiti vse življenje. Morda ga tukaj razkriva celo Avguštin, ko omenja zgodbo dveh mladeničev v Trierju, ki ju je povsem prevzelo branje Atanazijevega *Življenja sv. Antona*. Kaj bi nam šele lahko povedal o vzrokih za razpad »zbor blaženih« v Ogleju, ko sta se Rufinom odpravila iskat pravo meniško samoto proti azijskim in afriškim puščavam, Bonoz pa na jadranske otoke! Res hrepenenje po pristnem izkustvu ali še kaj bolj človeškega, v zvezi z značaji? In tudi to bi nam lahko povedal, ali so mu emonske device končno le odpisale in sklenile spravo z njim. Še mnogo je takih reči, ki bi nas močno zanimale: kako se je znašel v Carigradu z Gregorijem, s kakšnimi občutki je zapuščal Rim po Damazovi smrti, mu je bilo kdaj žal za odmevni spor z Rufinom, ali je kdaj pomislil, da bi vendarle rehabilitiral Origena. Morda pa bi v te nenapisane *Izpovedi* izlil še toliko žolča in besa na svoje nasprotnike, da je Božja previdnost poskrbela, da mu niti na misel ni prišlo, da bi napisal kaj takega ... in je lahko ostal svetnik in eden iz skupine prvih štirih cerkvenih učiteljev, ki domujejo v cerkvah na prenekaterih vogalih kupol, stranicah prižnic, slopih v presekah prečnih in vzdolžnih ladij. Mi pa samo ugibamo, kakšni bi bili odgovori na ta vprašanja.

Zato bomo v letu, ki prihaja, v njegovem letu, brskali po njegovih ohranjenih spisih in po omembah njega pri drugih avtorjih, da ga bomo, ko praznujemo 1600 let njegove smrti – ta je bila leta 419 ali 420 – še bolj spoznali in prinesli pred oči javnosti. Kar nemajhna sramota je, da je pri nas tako slabo poznan, pa so njegove rojstne Stridon najverjetneje neke na današnjem slovenskem ozemlju. Čeprav ni govoril našega jezika, pa mu smemo dati epitet, ki ga je sam dal Viktorinu Ptujskemu, ki ga je klical *Victorinus noster*. Tudi mi smemo njemu reči *Hieronymus noster*, naš Hieronim.

K boljšemu poznavanju življenja in dela našega Stridončana naj služi tudi ta številka *Tretjega dne*, katere osrednji tematski blok sta zasnovala in uredila Gregor Lavrinec in Jan Dominik Bogataj. V njej je poleg ostalih zanimivih razprav in prispevkov na častno mesto postavljen prav Hieronim, h kateremu različni avtorji pristopajo z različnih raziskovalnih perspektiv. Starosta »hieronimoslovja« na Slovenskem dr. Rafko Valenčič prinaša sintezo preteklega in aktualnega raziskovanja, povezanega z ubikacijo Stridon. Zgodovinar in klasični filolog dr. Aleš Maver osvetljuje Hieronima kot zgodovinarja in odnos do cesarja Konstantina. Jan Dominik Bogataj pa v svoji raziskavi razkriva Hieronimovo vlogo v luči novoodkritega besedila Fortunacijana Oglejskega, *Commentarii in evangelia*.

Veseli nas, da slovenski strokovni prispevek k raziskovanju Hieronima dopolnjujeta tudi dva izvrstna članka tujih raziskovalcev. Mladi argentinski patrolog Ulixes Zarga, ki pripada frančiškanski kustodiji Svete dežele, torej bo deloval v Hieronimovih ljubljenih krajih, je posebej za našo revijo pripravil analizo Hieronimove Razlage knjige preroka Jona, ki je izvrstno branje. Ugledni francoski profesor dr. Christophe Rico, ki tudi živi in deluje v Jeruzalemu (*Institut Polis in École biblique et archéologique française de Jérusalem*) pa v članku obravnava Hieronima z lingvistične plati.

Posebno vrednost dajejo temu tematskemu bloku besede samega Hieronima, ki nam spregovori v prevodih. Bogomir Trošt je pripravil zanimive odlomke iz dela *Razlaga knjige preroka Jona*, ki je povezano tudi z nam bližnjim Oglejem in tamkajšnjimi mozaiki. Mladi prevajalci D. Iljaš, J. Potisek in J. D. Bogataj pa so dopolnili nabor Hieronimovih prevedenih pisem z najzgodnejšimi in tako napovedujejo integralno izdajo vseh pisem, ki je v pripravi.

V prihodnji številki bomo govorili o mladih. Vabljeni k branju!